

NMF en toepassen Omgevingswet

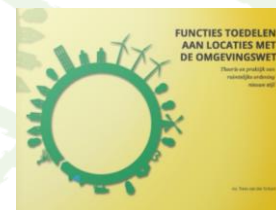
Natuur- en milieufederatie Limburg,
21 december 2022.

Even voorstellen....

- Adviseren en opleiden
- Auteur/eindredacteur:

- Onderdeel van: www.omgevingswetwerk.nl en www.deomwentelaars.nl
- Blogs: www.vanderschootadvies.nl en Binnenlands Bestuur
- info@vanderschootadvies.nl

Vorige keer

- Wat is de Ow en hoe werkt dat?
- Doelen NMF, Ow en rijksbeleid: sluiten op elkaar aan!
- Alle besluiten overheid gericht op halen **doelen**:
 - Beleidscyclus
 - Besluiten anders motiveren
- Vooral cultuurverandering en paradigmawisseling nodig (80%)
 - Integrale benadering,
 - Kwaliteit leefomgeving centraal
 - Verbetering van de leefomgeving
- Participatie in een 'vroegtijdig' stadium als oplossing
 - Duidelijke gezamenlijke doelen
 - Hopelijk draagvlak

Uw reacties

- Dit was een positief verhaal.
- Wet en toepassing ervan lopen door elkaar.

Is het een slechte wet?

Of hebben we een andere toepassing nodig?

Hoe waarschijnlijk is het dat die andere toepassing er komt?

En wat is uw rol daarbij?

- Waarom ben ik positief?

Par. 2.4 MvT

- Beschermingsniveau voor gezondheid, veiligheid en omgevingskwaliteit is hetzelfde, maar anders vormgegeven:
- 1. Regels bevatten zelf afwijkingsruimte
 - Voorkomt onredelijke resultaten: bijv. niet doorgaan wenselijke ontwikkelingen
- 2. Gevolg van het huidige systeem
 - *'dat de ene wettelijke regeling een harde, maar niet overal haalbare, norm stelt en*
 - *een andere regeling bepaalt dat daar beargumenteerd van kan worden afgeweken",*

verdwijnt.

- 3. Actieve en flexibele aanpak mogelijk voor bereiken van doelen
 - *'Het beschermen van de gezondheid en het waarborgen van de veiligheid omvatten niet alleen het tegenhouden van nieuwe activiteiten, maar ook het beheer van bestaande activiteiten.'*
 - *Zo verplicht de Omgevingswet de overheid tot actie wanneer de vereiste kwaliteitsniveaus zijn overschreden.*
 - *Soms kan het terugdringen van de gevolgen van bestaande activiteiten ruimte bieden voor nieuwe activiteiten.*
 - *De actieve rol van de overheid en de ruimte voor derden leiden tot meer dynamiek, maar mogen niet leiden tot een mindere kwaliteit van de fysieke leefomgeving.'*

Bovendien: bij elkaar

H. 5 Bkl: 167 artikelen

Omgevingsplan

Besluiten over strijd met omgevingsplan

- Afd. 5.1 instructieregels met het oog op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.
 - Par. 5.1.1 Algemene bepalingen (dienstenrichtlijn en begrip woonschip)
 - Par. 5.1.2 Waarborgen van de veiligheid
 - Par. 5.1.3 Beschermen waterbelangen
 - Par. 5.1.4 Beschermen gezondheid en milieu
 - luchtkwaliteit, geluid, trillingen, slagschaduw windturbines, bodemkwaliteit, geur
 - Par. 5.1.5 Beschermen landschappelijke of stedenbouwkundige waarden en cultureel erfgoed
 - Par. 5.1.6 Behoud van ruimte voor toekomstige functies
 - Par. 5.1.7 behoeden van de staat en werking van infrastructuur of voorzieningen voor nadelige gevolgen van activiteiten
 - Par. 5.1.8 bevorderen van toegankelijkheid van de openbare buitenruimte voor personen:
- Afd. 5.2 Instructieregels over de uitoefening van taken voor de fysieke leefomgeving
- Afdeling 5.3 Ontheffing

Samen met omgevingsplanregels ook digitaal toegankelijk!!

1 Omgevingsplan

- Art. 4.1/4.2 Ow:
 - kan regels geven voor activiteiten (met beleidsregels, meldingsplichten en vergunningen)
 - geeft regels met oog op evenwichtige toedeling van functies aan locaties op
- Art. 2.11 en 2.12 Ow: Omgevingswaarden
- Andere regels (tbv oogmerken, doelen, procedures, voorbereidingsbescherming etc).
- Digitaal!!!
- Niet meer voor 10 jaar

Meteen tijdelijk Omgevingsplan

Nieuwe mogelijkheden

- Afdeling 23.2 Experimenteerbepaling:
 - lid 1 Bij AMvB kan, m.i.v. internationaalrechtelijke verplichtingen, bij wijze van experiment worden afgeweken van Ow, Elektriciteitswet 1998, Gaswet, Huisvestingswet 2014, Leegstandswet, Warmtewet, Wet milieubeheer.
 - Lid 2. Een experiment wordt *alleen aangewezen als dit beoogt bij te dragen aan het nastreven van de doelen*, bedoeld in artikel 1.3, aanhef en onder a, waaronder de verbetering van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, de te volgen procedures of de besluitvorming daarover.
- Art. 4.7 Ow Gelijkwaardigheidsbepaling
 - Lid 1: Als regels voorschrijven dat een maatregel moet worden getroffen, kan op aanvraag toestemming worden verleend om, in plaats daarvan, een gelijkwaardige maatregel te treffen. *Met de gelijkwaardige maatregel wordt ten minste hetzelfde resultaat bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd.*

Inspelen op de tijdgeest...

- **Art. 4.18 Ow Moderniseringsgebied:** In het omgevingsplan kunnen locaties worden aangewezen waar de daar aanwezige bouwwerken moeten worden gemoderniseerd of worden vervangen door gelijksoortige bebouwing. ***Zolang deze modernisering of vervanging niet is verwezenlijkt, wordt het gebruik van die bouwwerken aangemerkt als afwijkend van de toegedeelde functie.***
- **Art. 5.162 Bkl** Voor zover een omgevingsplan voorziet in **nieuwe ontwikkelingen met gevolgen voor de inrichting van de openbare buitenruimte**, wordt in het omgevingsplan rekening gehouden met het belang van het bevorderen van de **toegankelijkheid** van die openbare buitenruimte voor **personen met een functiebeperking**.
- Andere grondexploitatiemogelijkheden, salderen en compenseren, gebruiksruimte regelen en tal van kleinere oplossingen....

Slechte wet?

Allerlei
mogelijkheden!!

Milieu oprekken
wordt vervangen
door
kwaliteitsdenken.

Verandert er niks?
Hangt af van de toepassers!

Rechtbescherming

- Hetzelfde gebleven
- Geregelde versnelling (vaker korte procedure voorgeschreven) is geen versnelling in de praktijk!
 - Door langere voorbereiding vanwege participatie
 - Door de mogelijkheid om op verzoek/met instemming aanvrager of bij omgevingsvergunning buitenplanse OPA toch uitgebreide procedure te doen.
 - Door problemen bij rechtbanken en de Afdeling bestuursrechtspraak

Slechte wet?

Hangt af van
verloop
procedures!!

Verandert er niks?
Hangt af van de toepassers!

Omgevingsvisie hele gemeente

- Hoofdlijnen **kwaliteit** van de fysieke leefomgeving = analyse + waardeoordeel
- Hoofdlijnen voorgenomen **ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming en behoud** van de gemeente = doelen en ambities
- Hoofdzaken van het **integrale beleid** = hoe zetten we onze bevoegdheden in?

wat gaat de gemeenteraad doen?

Welke opdrachten krijgt het college mee?

Programma's B&W

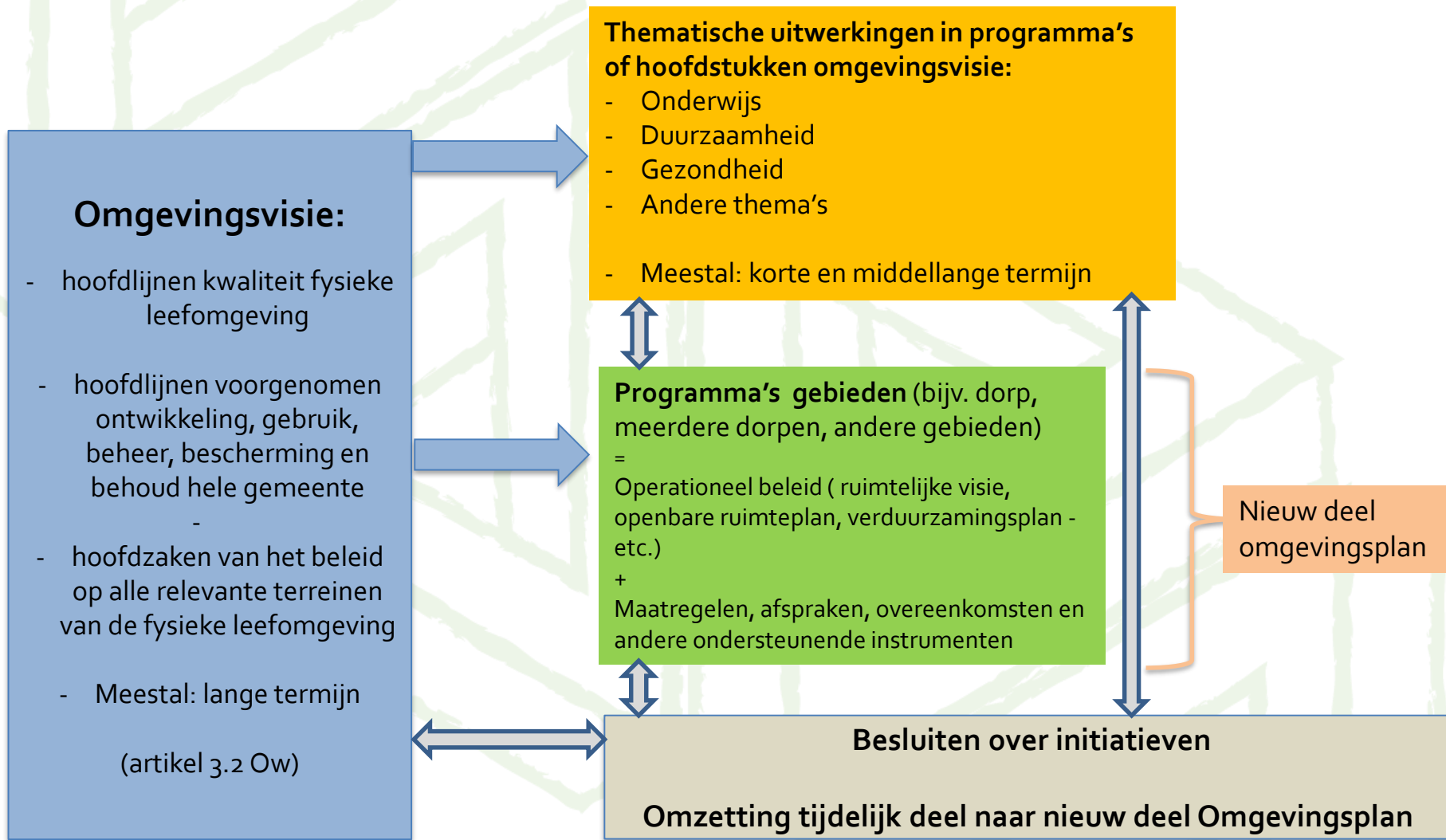
- Uitwerking van beleid naar thema of gebied
+ maatregelen voor aanpak.
- Meestal niet verplicht, wel handig.
- Voorbeelden:
 - Rioleringsprogramma of toch liever: klimaatprogramma
 - Plan voor een wijk

Hoe voert het college de omgevingsvisie uit?

Wat gaat het college doen?

Handig zou zijn

Woonvisie

Thematische uitwerking in programma of hoofdstuk omgevingsvisie:

- Meestal: korte en middellange termijn
- prestatieafspraken

Omgevingsvisie:

- hoofdlijnen kwaliteit fysieke leefomgeving
- hoofdlijnen voorgenomen ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming en behoud hele gemeente
- hoofdzaken van het beleid op alle relevante terreinen van de fysieke leefomgeving
- Meestal: lange termijn
(artikel 3.2 Ow)

Programma locatie/wijk

Programma dorp

Programma buitengebied

Besluiten over initiatieven

Nieuw deel omgevingsplan

Natuurvisie

Thematische uitwerking in programma of hoofdstuk omgevingsvisie:

- Meestal: korte en middellange termijn
- prestatieafspraken

Omgevingsvisie:

- hoofdlijnen kwaliteit fysieke leefomgeving
- hoofdlijnen voorgenomen ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming en behoud hele gemeente
- hoofdzaken van het beleid op alle relevante terreinen van de fysieke leefomgeving
- Meestal: lange termijn
(artikel 3.2 Ow)

Programma locatie/wijk

Programma dorp

Programma buitengebied

Besluiten over initiatieven

Nieuw deel omgevingsplan

Visie op circulariteit

Thematische uitwerking in programma of hoofdstuk omgevingsvisie:

- Meestal: korte en middellange termijn
- prestatieafspraken

Omgevingsvisie:

- hoofdlijnen kwaliteit fysieke leefomgeving
- hoofdlijnen voorgenomen ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming en behoud hele gemeente
- hoofdzaken van het beleid op alle relevante terreinen van de fysieke leefomgeving
- Meestal: lange termijn
(artikel 3.2 Ow)

Programma locatie/wijk

Programma dorp

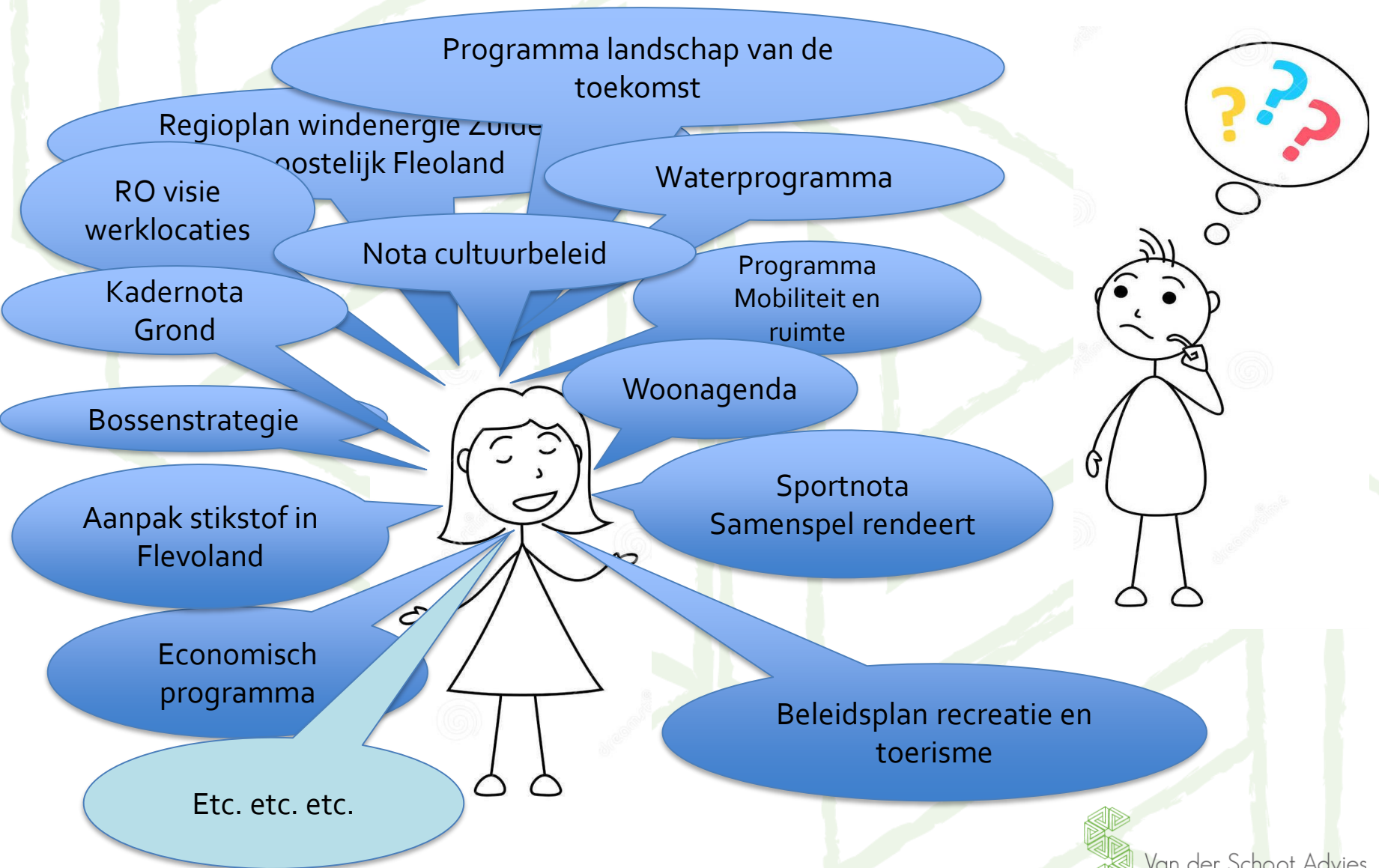
Programma buitengebied

Besluiten over initiatieven

Nieuw deel omgevingsplan

Hoe is het nu voor u?

Straks

1 omgevingsvisie

Eventueel: programma voor jouw gebied

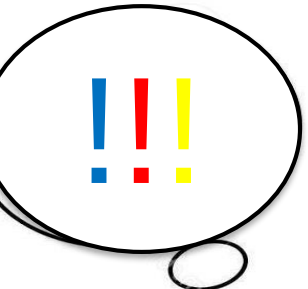
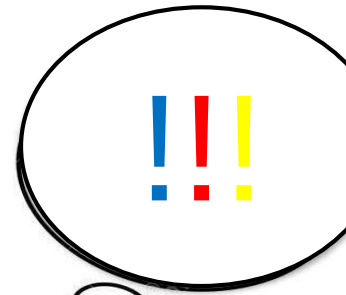
Programma Mobiliteit en ruimte

Waterprogramma

Samen bedenken hoe afgeweken kan worden van de regels via vroege participatie

aanvrager

participant

Slechte wet?

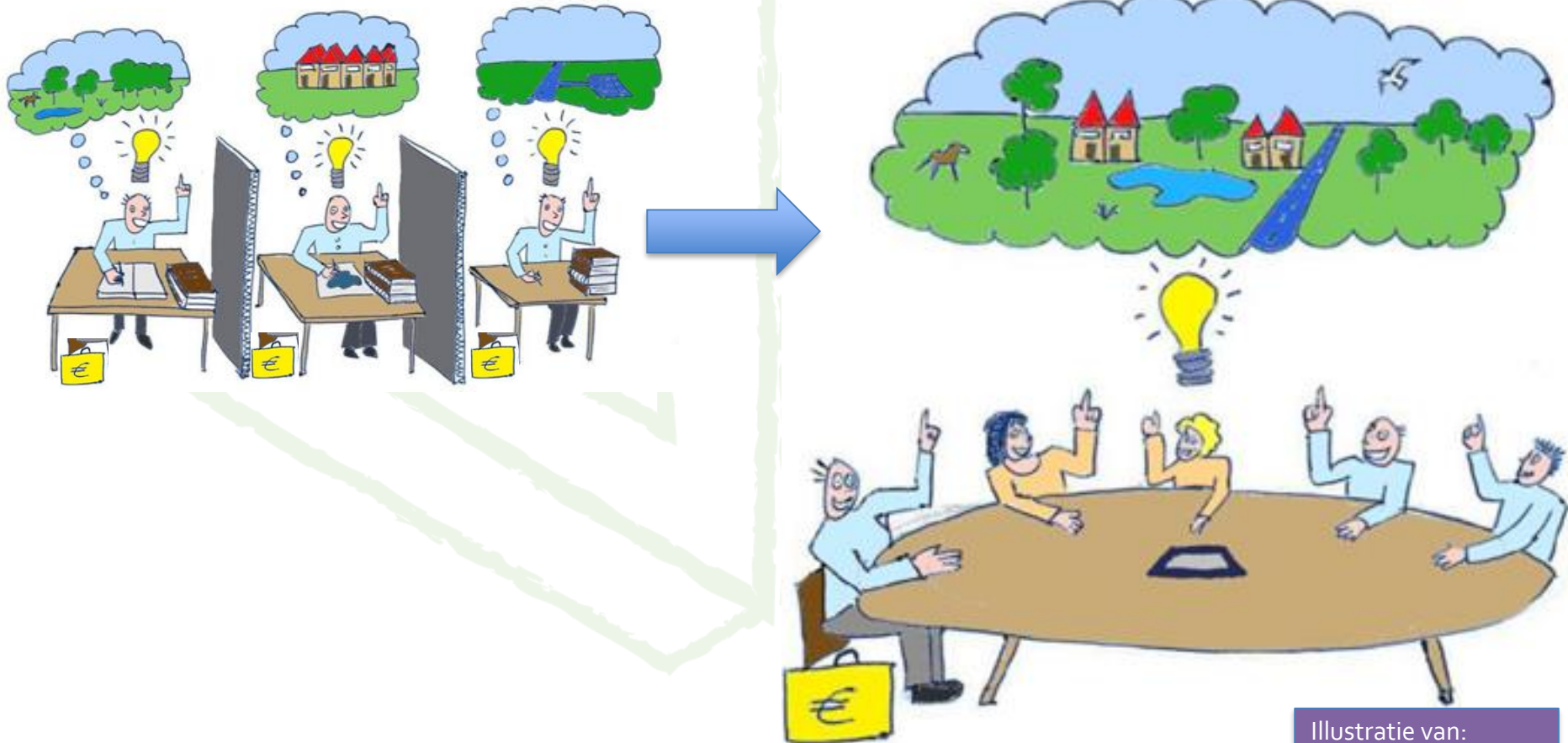
Beleidscyclus = gericht
op halen van doelen en
voorspelbaarheid

Gemeenteraad moet
controlerende rol
pakken!

Verandert er niks?
Hangt af van de toepassers!

Vroegtijdige participatie!!

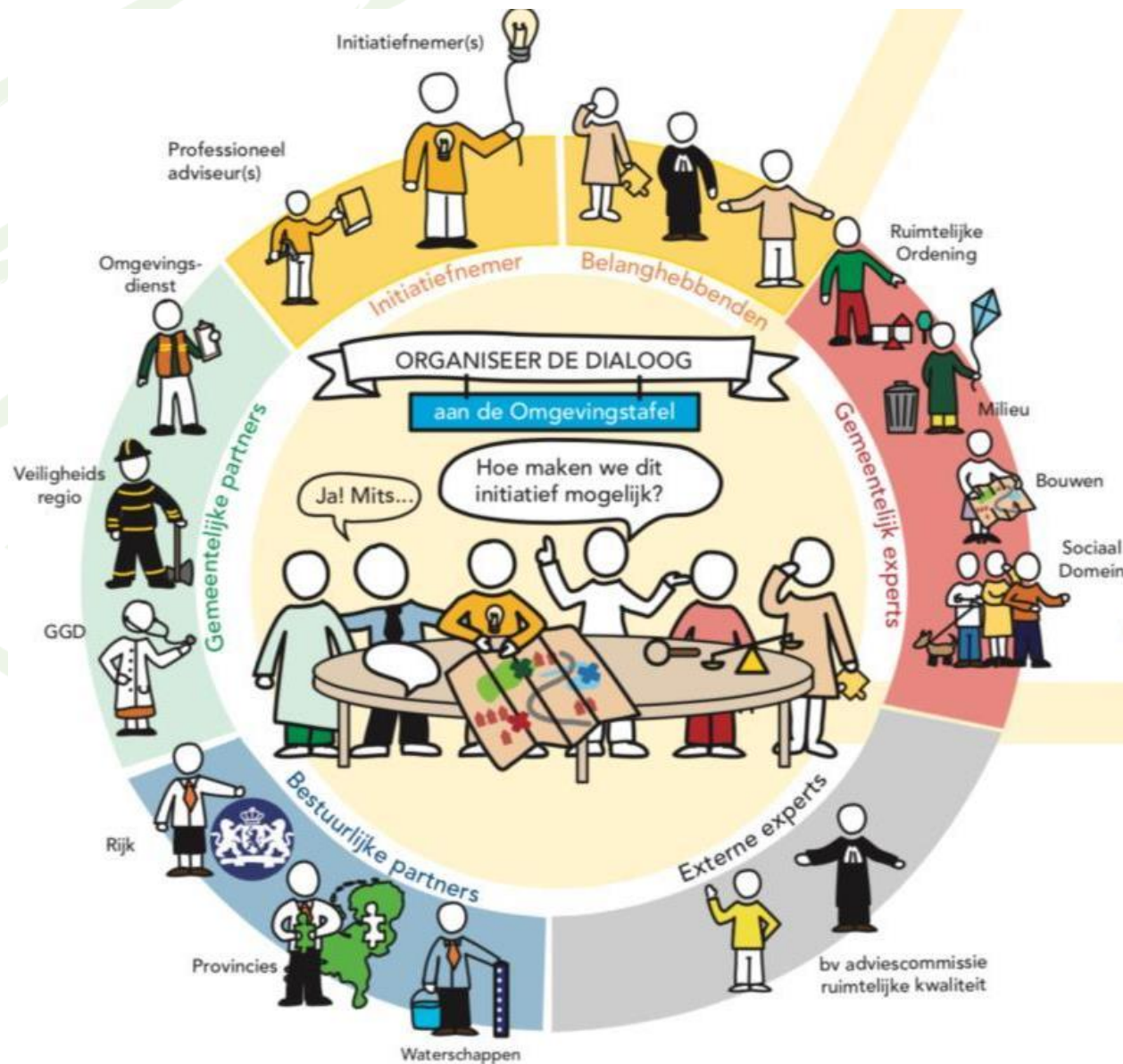

Illustratie van:
Gerwin Gabry,
KuiperCompagnons

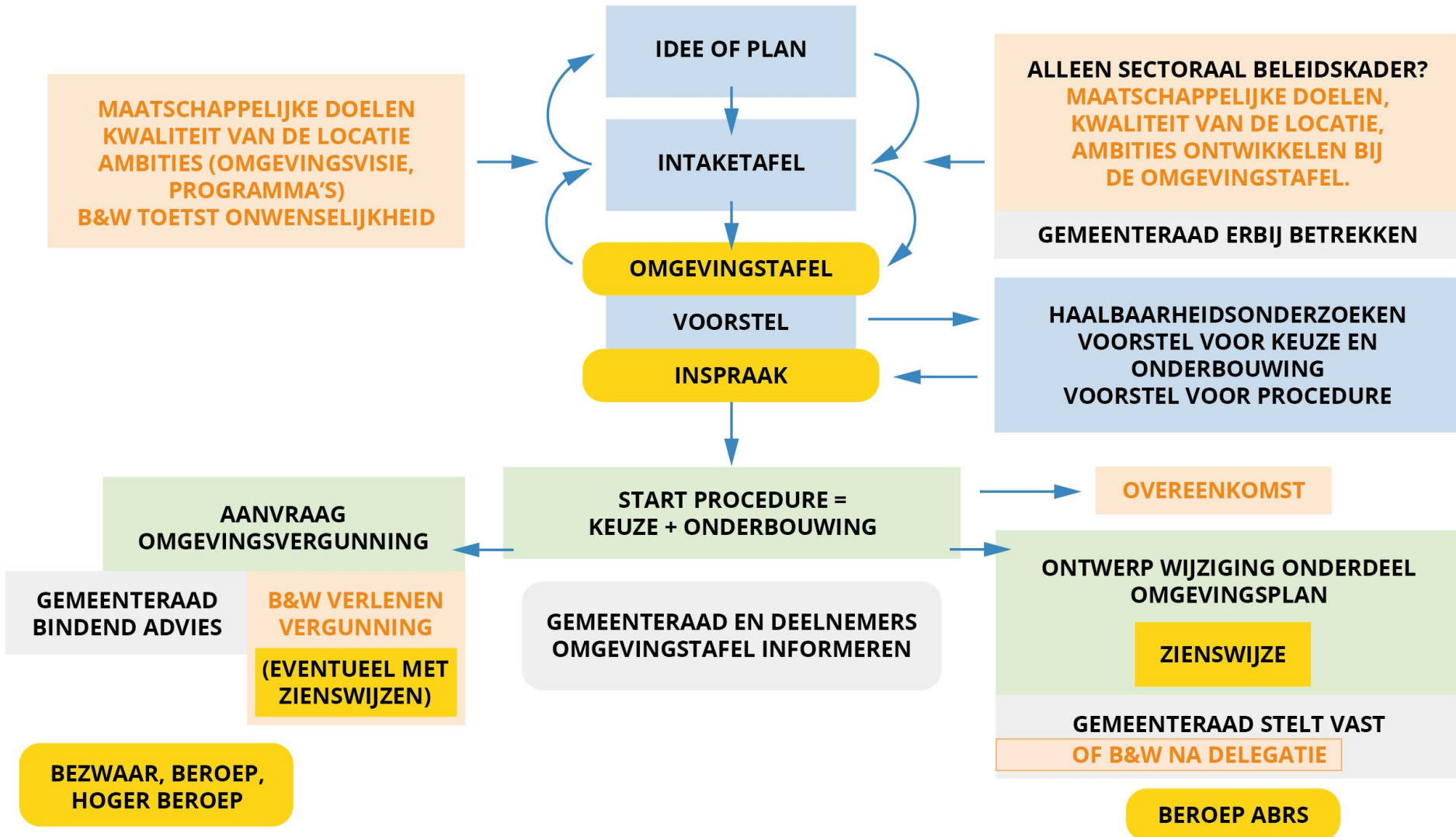

Van

Invloed op concrete initiatieven

Iedereen blij is te doen!

Ontwerp is het halve/hele werk

“ Als iedereen voortuin toch dicht tegelt, is dan niet beter om meer openbare ruimte te ontwerpen..?!!”

= **eerst ophalen dan pas ontwerpen**

= 'koppelkansen': natuurinclusief, circulair bouwen, klimaatadaptief, energiezuinig

= ook lange termijn doorkijk naar gebruik en beheer

Vraagt om dit soort ontwerpen...

...ter vervanging van dit....

= ook anders onderhandelen

- Niet vanuit standpunten (advocaat), maar **Mutual Gains Approach** =
 - Samen tot uitvoerbare overeenkomst komen
 - die voor iedereen meer waarde heeft dan geen overeenstemming.
- = investeren in sterke relaties
- = nadenken over:
 - Belangen geven meer ruimte dan standpunten
 - Wat heb je als de onderhandeling mislukt en wil je dat?
 - Helpt gezamenlijke kennisontwikkeling?
 - Heeft de kartrekker ieders vertrouwen?
 - Wat zijn de spelregels (vooraf samen af spreken)?

En er komt nog aan....

- Wet versterking participatie op lokaal niveau: uitdaagrecht.
- Aanpassing inspraakverordening naar participatieverordening

KENNISNETWERK

uitdaagrecht

Echte participatie is wel een kunst!

Moet 'vroegtijdig'

Belangrijk: Zorgen voor vertrouwen: in de kartrekker en in het proces.

Verandert er niks?
Hangt af van de toepassers!

Juridische kant van het verhaal

- Rechters varen andere koers! Bestuurders volgen.
- Rechtzaken zijn heel zinvol, maar duren erg lang (Urgenda: rechtbank 2015, ABRS 2019)
- Met uitspraak is het doel nog niet gehaald!

Haal je dan nog je doel?
Haal je daarmee de termijn van 2030/2050??

Tijdgeest: polarisatie

Acties lonen.
Reacties en gevolgen verschillen.
Veel ongemak.

Wie je bent, bepaalt wat je doet

- NMF = verzameling van medetoepassers
- U bent divers:
 - Juridische tijger?
 - Activist?
 - Beïnvloeder?
 - Verbinder?
 - Opleider?
 - Doener?

GEMEENTEBELEID, HOE WERKT DAT?

Wie speelt een rol?

En wat doen zij?

Wat is beleid?

Hoe kun je beleid beïnvloeden?

informele manieren:

- **samen de media opzoeken**
Bring mensen in contact om samen ideeën te bedenken en de aandacht te brengen bij lokale politiek. Bijvoorbeeld:
 - door de media op te zoeken, zodat bestuurder of de wijkraad
 - door een gemeenteraadslid uitnodigen voor een gesprek (= lobbyen)
- **een maatschappelijk initiatief starten**
Het is klein, maar het kan iets aan betekenen voor de samenleving! Je kan een maatschappelijk initiatief starten en een bestuurder uitnodigen met beleidsmakers en politici. Kijk op [doedemocratie.nl](#) voor meer info.

IVN Handboek Kind en Natuur

Over hoe je kinderen didactisch verantwoord en leuk leert over de natuur.

Invloed uitoefenen op

- **op beleid:**
 - Wat is de kwaliteit van de locatie? = waardeoordeel
 - Wat zijn de ambities? = keuzes
 - Wat is het beleid? = wat gaan we doen? Wie gaat wat doen?
- **op nieuwe regels:**
 - Omgevingsverordening provincie nog eens bekijken
 - Meedenken bij omgevingsplan /waterschapsverordening
- **bij concrete besluiten:** door aan te sluiten bij participatie
- Door te **doen!**

Stap op de overheid af en neem bijvoorbeeld mee....

**Natuurinclusief
ontwerpen en bouwen**

Twintig ideeën

- Van IVN
 - <https://www.ivn.nl/natuurinclusief-bouwen/over-natuurinclusief-bouwen>.
 - programmanager Natuurinclusief Bouwen Elies Arps, via 06-52053992 of e.arps@ivn.nl.

Natuurinclusief bouwen

Twintig natuurinclusieve ideeën

1. Neststenen voor vogels.....	9
2. Kastelen voor vleermuizen.....	12
3. Hotels en stenen voor insecten.....	14
4. Groen dak.....	16
5. Bruin dak.....	18
6. Waterdak.....	19
7. Groene gevel.....	20
8. Geveltuin.....	22
9. Natuurspeelplaats.....	25
10. Waterafvoer door infiltratie (wadi).....	26
11. Vijver.....	28
12. Rugstreepaddenpoel.....	30
13. Haag.....	31
14. Bloemrijke boomspiegel.....	32
15. Ecologische oever.....	34
16. Groene kademuren.....	36
17. Oeverwaluwand en ijsvogelwand.....	38
18. Muur van wildernis.....	40
19. Vlinder- en bijendijle.....	41
20. Aansluiting op ecologische structuur.....	42

<https://www.arnhemklimaatbestendig.nl/natuurinclusief-bouwen/>

Klimaatadaptief maken gebouwen

- <https://klimaatadaptatie.nl/thema-sector/hitte/gevolgen-maatregelen/gebouw/maatregelen/>
- <https://klimaatadaptatie.nl/overheden/nkwk-kbs/onderzoeken-2021/>

Kleine, lokale oplossingen voor energie

Circulair bouwen

- <https://circulairebouweconomie.nl/>
- <https://www.rvo.nl/onderwerpen/circulair-bouwen>
- Vraagt om een team dat dit wil....

Invloed op provincie/gemeente

- Voorbeeld: Beleid gebouwd op icoonsoorten in provincie Zuid Holland
- <https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?msg=27496>

Bouwstenen biodiversiteit
voor in het
omgevingsplan

Inspiratiedocument met concrete handreikingen voor verbetering van natuur in stedelijk gebied – met speciale aandacht voor icoonsoorten van de Provincie Zuid-Holland

Onderschat uw
kennisvoorsprong niet!

Participeer en
ontzorg!

Zoek contact met
ontwerpers en
initiatiefnemers.

Verandert er niks?
Hangt af van de toepassers!

Logica provinciale regels?

Huidige provinciale verordening.

artikel 3.8.3 Vrijstelling ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer of onderhoud

- 1. In afwijking van de verboden in [artikel 3.10, eerste lid, onder a en b, van de Wet natuurbescherming](#) is het **aan eenieder toegestaan** om de in bijlage III bij dit artikel aangewezen soorten te vangen en hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
- 2. De soorten bedoeld in het eerste lid mogen worden gevangen met behulp van schepnetten, schermen, vangemmers, vangkooien en kastvallen.
- 3. Het vangen van dieren bedoeld in het eerste lid is slechts toegestaan wanneer het niet redelijkerwijs mogelijk is om de dieren te verdrijven van de locatie waar de werkzaamheden plaatsvinden.
- 4. De in het eerste lid genoemde vrijstellingen gelden ten behoeve van de volgende belangen:
 - **a.** in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - **b.** in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - **c.** in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - **d.** in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.
- 5. De vrijstellingen gelden gedurende de periode genoemd in bijlage III bij de betreffende soort.

Beleidsneutrale nieuwe verordening

- **Artikel 9.23 Vrijstelling ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer of onderhoud**
- Het verbod, bedoeld in artikel 11.58, vijfde lid, onderdeel a en b, van het Besluit activiteiten leefomgeving, geldt niet voor het vangen en vernielen of beschadigen van de vaste voortplantings- of rustplaatsen van de soorten, genoemd in bijlage X bij deze verordening, als wordt voldaan aan de volgende criteria:
- a. de activiteit is nodig:
 - 1°. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - 2°. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - 3°. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer; of
 - 4°. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- b. het vangen van de dieren vindt alleen plaats met behulp van schepnetten, schermen, vangemmers, vangkooien en kastvallen;
- c. er wordt alleen overgegaan tot vangen van de dieren, als het niet redelijkerwijs mogelijk is om de dieren te verdrijven van de locatie waar de werkzaamheden plaatsvinden;
- d. de vrijstellingen gelden alleen voor de periode die in bijlage X is genoemd bij de betreffende soort.
- e. gevangen dieren worden direct na de vangst weer in de directe omgeving vrijgelaten.

Kennis overdragen

- Grote behoefte aan kennis over de thema's waar u betrokkenheid bij voelt:
 - Bij de overheid
 - Bij initiatiefnemers
 - Bij burgers
 - Bij scholen
- Er is veel fake news en onderbuikgevoel
- U heeft concrete, praktische oplossingen

Maak het leuk!

- Successen zichtbaar maken.
- Zodat: wat in de ene wijk is gelukt....een maatregel kan worden in een programma in een andere wijk/gemeente!

Voorbeelden liggen voor het oprapen!

U weet het, de anderen niet!

Maak het laagdrempelig en leuk!

Heeft niets met de wetgeving te maken.
Wel met het toepassen!

Wat jullie al doen...

- ...kunnen jullie nu echt gaan voortzetten en uitbreiden: de Omgevingswet helpt!
- Bijvoorbeeld:
 - Aanzetten tot goed voorbeeld = goed volgen
 - Andere planten in het openbaar groen?
(wijk tuinmannen, wilde kruidenmatten Floriade)
 - Promoten water vasthouden?
 - Subsidies uitzoeken, gezamenlijk inkopen stimuleren
 - Flora- en fauna buurtapp
 - Etc. etc.

NMF en Ow?

- Kijk nog eens naar de eigen doelen!!
- Organiseren van trainingen in participeren/verbindend onderhandelen?
- Zoek partners, ondersteun andere initiatieven en aan de slag met verbinden en bekend maken

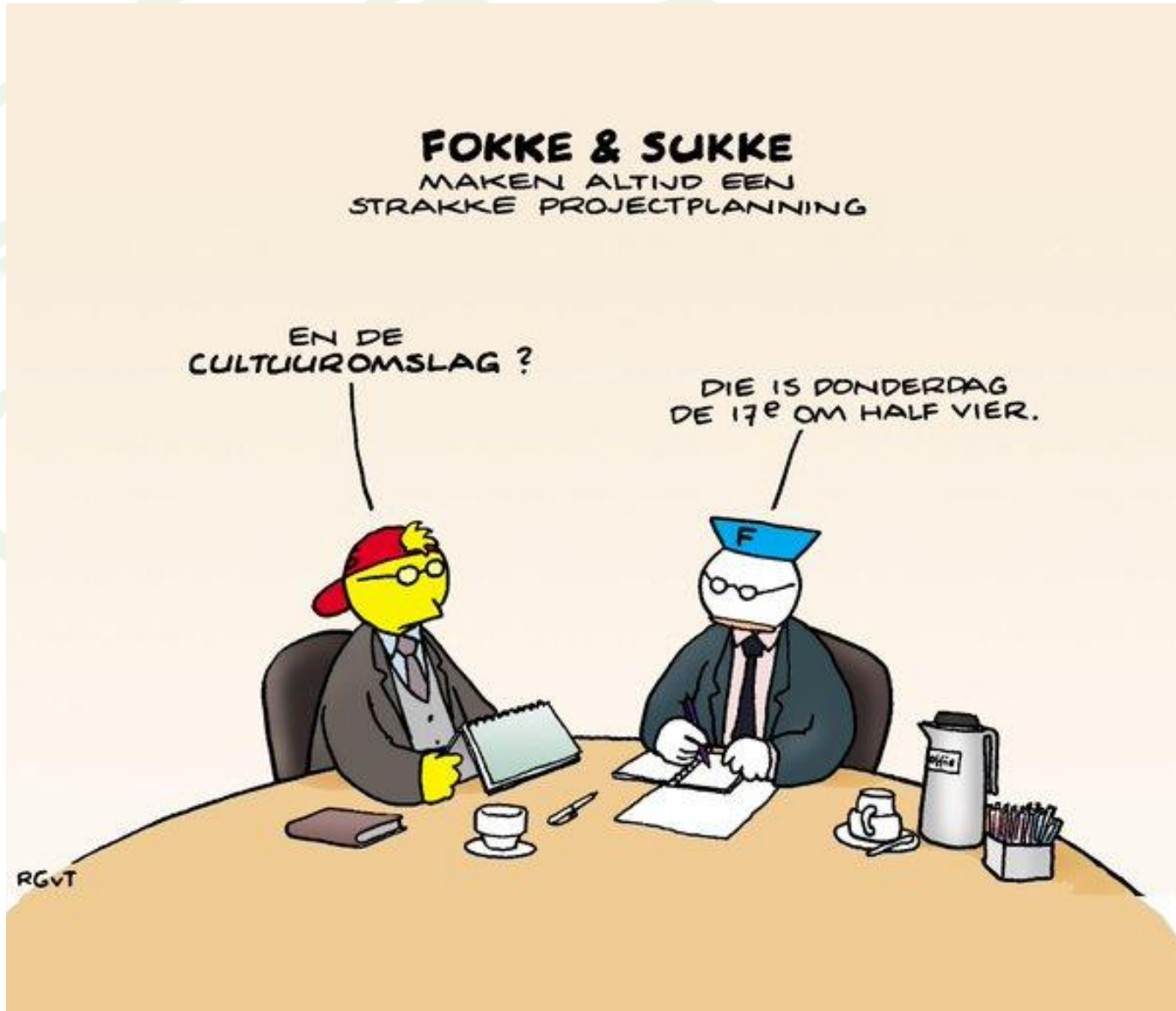

Is het een slechte
wet?

Moet u op de Omgevingswet
wachten?

Is er niet al een
gedragsverandering
gaande?

En u weet toch ook...

Ik ben dus positief

Het moeizame pad naar
gezondheidsbeleid

Burgers in beweging krijgen

Einde aan wildwest in
stikstofhandel, kabinet
neemt zelf de regie

ESSAY 21

‘Er zijn te
weinig financiële
incentives voor
burgers, boeren
en bedrijven om
hun watergedrag
aan te passen’

COLUMN
MARCIA LUYTEN

Utrecht doorbreekt
impasse: bewoners
gedwongen van gas af

Door de natuur
te beschermen is
de mens zelf
ook beter af

Zonne-energie

REPORTAGE LIGHTYEAR 0

‘Onmogelijke’ zonneauto in productie

TEN EERSTE 3

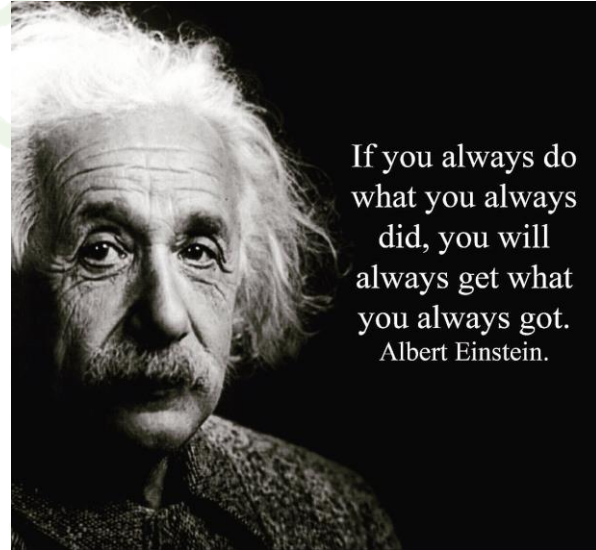
Concreet kunnen jullie aan de slag met...

- Wat vinden jullie van de doelen bij de provinciale instrumenten?
- Zijn de regels in de omgevingsverordening voldoende afgestemd op het halen van de doelen?
- Hoe worden de provinciale doelen werkelijkheid?
- Hetzelfde bij een gemeente/waterschap?
- Doet u al mee bij participatie?

Wat doe ik zelf?

- Op zoek naar de mogelijkheden in het werk
- Schrijven (columns)
- De Omwentelaars
- Dutch Recycling Design

De Omwentelaars

SAMEN AAN DE SLAG MET DUURZAAMHEID

Zijn er nog vragen??

Slot

Dank u wel dat ik mijn ideeën mocht vertellen.

Rest mij u een goede paradigmawisseling toe te wensen!

info@vanderschootadvies.nl

